

# תורת הבטחון - פרשת אמור

הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל הפצו להגיע אל הזמן ההוא .... ואם תשאל, אם כן למה אנו מתחילין אותו ממחרת השבת ולא מיום ראשון, התשובה כי היום הראשון נתיחד כולו להזכרת הנס הגדול והוא יציאת מצרים, שהוא אות ומופת בחידוש העולם ובהשגחת השם על בני האדם, ואין לנו לערב בשמחתו ולהזכיר עמו שום ענין אחר, ועל כן נתקן החשבון מיום שני מיד. ואין לומר היום כך וכך ימים ליום שני של פסח, שלא יהיה חשבון ראוי לומר ליום שני, ועל כן הותקן למנות המנין ממה שנעשה בו, והוא קרבן העומר, שהוא קרבן נכבד שבו זכר שאנו מאמינים כי השם ברוך הוא בהשגחתו על בני אדם רוצה להחיותם ומחדש להם בכל שנה ושנה זרע תבואות לחיות בו, עכ"ל.

הרי מבואר מדבריו, שיסוד הטעם בהבאת קרבן העומר, הוא ענין של **אמונה בהשי"ת**. וגם ספירת העומר יש בו ענין מיוחד שאנו מונים ימי הספירה דוקא מיום הבאת קרבן העומר. והדבר תמוה מאוד, דמהו הקשר בין זה לקבלת התורה, הרי החינוך האריך לבאר שהענין בספירת העומר הוא ענין של לחכות ולצפות ליום הנכבד של קבלת התורה, ואילו העומר הרי הוא מורה על אמונה בהשי"ת, וצ"ב הקשר ביניהם.

## ההכנה לקבלת התורה הוא ע"י חיזוק באמונה ובטחון

ונראה בביאור ענין הקשר ביניהם, הנה הגר"א כתב (משלי כב, ט): **"שעיקר נתינת התורה לישראל הוא כדי שישמחו בטחונם בה. ועיקר הכל הוא בטחון, והוא כלל של כל המצות"**, עכ"ל. וכלל ישראל לא זכו לקבל התורה רק בזכות שבטחו בהשי"ת. וכן איתא בדברי המדרש (תנחומא בשלח כ): **"לא נתנה התורה לדרוש אלא לאוכלי המן"**, ע"כ. ועי' במה שפי' האבודרהם בברכת 'אהבה רבה' – "בעבור אבותינו שבטחו בך" וז"ל, "על שם (ירמיה ב, ב) זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", עכ"ל. הרי, שלא זכו כלל ישראל לקבל את התורה רק בזכות זה שבטחו בהשי"ת שהוא ית' יפרנסם במדבר. וא"כ י"ל דההכנה לקראת יום קבלת התורה, ג"כ צריך להיות ע"י התחזקות באמונה ובטחון בהשי"ת.

ולפי זה מובן היטב דברי המדרש שקרבן העומר הוא כנגד ירידת המן. הלא תכלית ירידת המן היתה לקבוע בלב כל אחד ואחד מדת האמונה ובטחון בהשי"ת כמו שהאריכו כל המפרשים. ששיעור לקיטת המן היה "עומר" – וכתב האבן עזרא "שזהו שיעור מאכל איש ליום אחד". וע"כ לא היה לכל אחד יותר ממה לאכול ליום אחד, ומשום הכי היו צריכים לבטוח בהשי"ת שיפרנסם בכל יום ויום. וע"כ קרבן העומר ג"כ היה כשיעור זה, שהוא רק שיעור מאכל ליום אחד, להורות שאנו בוטחים בהשי"ת שהוא המפרסם כל אחד ואחד בכל יום ויום, ואין אנו בוטחים חו"ש בזולתו.

## בענין ימי ספירה הם ימי התחזקות באמונה ובטחון בהשי"ת

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שפלות תמימת תהינה. (כג, טו)

### קרבן עומר הוא כנגד העומר של המן

איתא במדרש רבה (פכ"ח, ג): "אמר רבי ברכיה: אמר הקדוש ברוך הוא למושה, לך אמור להם לישראל, כשהייתי נותן לכם את המן הייתי נותן עומר לכל אחד ואחד מכם, הה"ד (שמות טו, טז): "עומר לגלגולת", ועכשיו שאתם נותנים לי את העומר, אין לי אלא עומר אחד מכלכם, ולא עוד אלא שאינו של חטים אלא של שעורים, לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם והבאתם את עומר", ע"כ.

ומבואר מדברי המדרש שקרבן העומר היה כנגד "המן" שירד מן השמים דבר יום ביומו ממנו לקטו כל בני"י שיעור "עומר" לגלגולת. והענין תמוה מאוד, דמהו הקשר בין 'קרבן העומר' לירידת המן?

### בביאור טעם מצות קרבן העומר

והנה החינוך (מצוה ש"ב) כתב לבאר מצות קרבן העומר וז"ל, **"משרשי המצוה - כדי שנתבונן מתוך המעשה החסד הגדול שעושה השם ברוך הוא עם בריותיו לחדש להם שנה שנה תבואה למחיה, לכן ראוי לנו שנקריב לו ברוך הוא ממנה, למען נזכור חסדו וטובו הגדול טרם נהנה ממנה, ומתוך שנהיה ראויין לברכה בהכשר מעשינו לפניו תתברך תבואתנו ויושלם חפץ השם בנו, שחפץ מרוב טובו בברכת בריותיו. ונצטונו בזה בשני של פסח ולא בראשון, כדי שלא נערב שמחה בשמחה, כי הראשון נכון לזכר הנס הגדול שהוציאנו ברוך הוא מעבדות לחירות, מיגון לשמחה"**, עכ"ל. הרי, שהתכלית של קרבן העומר היה כדי שנכיר חסדו וטובו של הקב"ה, שהוא הזן את העולם כולו בטובו, בחן, בחסד, וברחמים, והוא נותן לחם לכל בשר, כי לעולם חסדו! וחדש לנו בכל שנה ושנה תבואה חדשה.

### בביאור מצות ספירת העומר

וכתב החינוך (מצוה ש"ו) לבאר טעם מצות ספירת העומר וז"ל, **"משרשי המצוה - על צד הפשט, לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה, ומפני התורה נבראו שמים וארץ וישראל ... והיא העיקר והסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים כדי שיקבלו התורה בסיני ויקיימוה .... שתקבלו התורה שהיא העיקר הגדול שבשביל זה הם נגאלים והיא תכלית הטובה שלהם .... נצטונו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד**

## טעם איסור חדש

ולפי זה יש לבאר הטעם באיסור אכילת חדש. שהרי מבואר מכל הנ"ל שהטעם והתכלית בהקרבת קרבן העומר הוא לחזק האמונה בהשי"ת, ולהאמין שכל פרנסת כל אחד ואחד הוא אך ורק מחסדי השי"ת, ושנתבונן בכל שנה ושנה שהשי"ת הוא המפרנס את כל העולם כולו בטובו הגדול. א"כ, אם יבוא אדם לאכול מתבואתו של שנה זו שעמל וטרח ויגע בה קודם שיתבונן בחסדי ה', אפשר שח"ש יאמר "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה", וע"ז אמרה תורה שאסור לאכול מהתבואה החדשה עד הבאת קרבן העומר, ובדאי אחר שהוקרב העומר, ישים אל לבו להאמין שכל מה שיש לו הוא רק מאת השי"ת, ויכיר טובה, ויודה להשי"ת על פרנסתו, וגם על כל שאר חסדי השי"ת.

## קבלת עול מלכות שמים

ונמצא שצורת ההכנה לקבלת התורה בימי ספירת העומר הוא ע"י חיזוק האמונה בהשי"ת, וע"י הכרת הטוב להשי"ת, על כל הטובות, ובפרט להכיר הטובה על התבואה החדשה. ובאמת י"ל, שזהו תנאי בעיקר קבלת התורה. החובת הלבבות כותב, יסוד היסודות בעבודת אלקים בנוי על חובת הכרת הטוב (פתיחה לשער עבודת אלקים), דרך אחר שיכיר כל הטוב אשר הקב"ה תמיד גומל לנו בכל רגע ורגע, מתוך הקרה יתחייב השכל לעבוד את הקב"ה, שלא יתכן לעבור על רצונו אם מכיר כל השגחת השי"ת. ומי שאינו עושה רצונו של השי"ת הוא רק מחסרון אמונה בהשי"ת.

ונבאר זה במשל: אדם שהיטיב עם חברו, ופרנסו, ודאג לכל צרכיו משעה שנולד עד היום, הרי בודאי לא יתכן למקבל הטובה לעבור על רצון מיטיבו, שהרי ירגיש בחוש חובת הכרת הטוב, לעשות כל רצונו. א"כ קו"ח בן בנו של קו"ח אם אחד יכיר כל החסדים והטובות שהשי"ת תמיד עושה עמנו בכל עת ובכל שעה, בודאי יעשה רצון אבינו שבשמים, ויעבוד אותו בלב שלם.

ויסוד זה מפורש בדברי האבודרהם שכתב לבאר מדוע בחזרת הש"ץ כל הציבור אמורים מודים דרבנן וז"ל, "כשיגיע ש"ץ למודים וכוורע, כל העם שוחין ואומרים הודאה קטנה המתחלת כמו כן במודים. שאין דרך העבד להודות לרבו ולומר לו "אדוני אתה" על ידי שליח, אלא כל אדם צריך לקבל בפיו עול מלכות שמים ואם יקבל על ידי שליח - אינה קבלה גמורה, שיוכל להכחיש ולומר לא שלחתינו. אבל בשאר התפילה שהיא בקשה, יכול לתבוע צרכיו על ידי שליח, שכל אדם חפץ בטובתו ולא יכחיש ויאמר לא שלחתינו", עכ"ל. מבואר בדבריו שהודאה היא קבלת עול מלכות שמים. שאילו היה מכיר שכל מה שיש לו הוא רק מאת השי"ת, בודאי היה משעבד עצמו לעבוד את בוראו בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו.

ולפי זה מובן היטב הא דקריאת שמע נקרא קבלת עול מלכות שמים, כי כשאנו אומרים "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", כוונת

הקרא להורות שה' אחד, פי' - "אין עוד מלבדו". וא"כ אם מאמין שאין עוד מלבדו, הרי זה מחייב אותו להיות משועבד לעבוד את השי"ת, ומקבל על עצמו "עול מלכות שמים".

וכן מבואר בדברי המדרש (משנת רבי אליעזר פרשה ז): "מפני מה ענש הכתוב ביותר לכפויי טובה? מפני שהוא כענין כפירה בהקב"ה. אף הכופר בהקב"ה כופר טוב הוא. האדם הזה הוא כופה טובתו של חברו, למחר הוא כופה טובתו של קונו. וכן הוא אומר בפרעה, "אשר לא ידע את יוסף". והלא עד היום הזה מצרים יודעין חסדו של יוסף, אלא שהיה יודע ולא השגיח עליו, וכפה טובתו, ולבסוף כפה טובתו של הקדוש ברוך הוא, שאמר: לא ידעתי את ה'. הא למדת שכפיית הטובה הוקשה לכפירה בעיקר. וכן הקדוש ברוך הוא אומר להן לישראל: "אנכי ה' אלהיך". מה ת"ל "אשר הוצאתיך". אמר להן, הזהר שלא תכפו טובה, שכפוי טובה אינו יכול לקבל מלכות שמים. וכן יהושע אומר לישראל: אם כפיתם הטובה הזאת, לא תוכלו לעבוד את ה'. והן משיבין אותו, כי ה' אלהינו הוא המעלה אותנו, אין אנו כופין טובתו (יהושע כד), "ע"כ. הרי להדיא, שקבלת עול מלכות שמים הוא רק מתוך הכרת הטובות של השי"ת, וזהו הטעם שקודם קבלת התורה, אנו מכירים הטובה ע"י הקרבת קרבן העומר כמש"נ לעיל.

## האופן לחזק מדרת הבטחון

ויש להוסיף דזהו אופן נפלא לחזק בטחוננו בהשי"ת ולקנות מדרת הבטחון, דמי שמתבונן ומכיר כל הטובות שהשי"ת עושה עמו, בודאי יבטח בהשי"ת באמת. וכן מצינו שכתב רבינו יונה (שערי תשובה שער ד, אות י"ב) וז"ל, "בענין ההודאה על הטובה נאמר (תהלים נב, יא): "אודך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי טוב נגד חסידך", פירושו: אודך על הטובה שעשית עמדי, ובעבור זה אקוה להתמדת טובותיך, ונאמר (תהלים קטז, יג): "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא", (שם ג - ה): "צרה יגון אמצא ובשם ה' אקרא", עכ"ל. הרי האופן לחזק את עצמו לקוות להשי"ת שיעשה טובות עד אין סוף, היינו רק אם מודה על מה שכבר עשה שהשי"ת.

וכ"כ מרן החפץ חיים (נפוצות ישראל פ"ז) וז"ל, "ועיקר הכל שיראה להתחזק במדת הבטחון וישע עי"ז, כמו שנאמר: "קוה אל ה' וישע לך". ואחז"ל: כל התולה בטחוננו בהקב"ה הרי הוא לו מחסה בעוה"ז ובעוה"ב שנאמר וגו'. והנה העצה לחזק נפשו בענין זה הוא שיתבונן תמיד על זמן העבר מימי חייו כמה עשירות שנים היה עד כה ובחסד השי"ת לא היה חסר לו אפילו יום אחד מאכילה ושתיה ומלבוש וכדומה וא"כ מה לו לדאוג על זמן של להבא שאינו יודע מספר ימי חייו אפילו על יום אחד מסתמא כשם שעזרו השי"ת ברחמי עד כה יעזרו ג"כ מעתה ולהבא", עכ"ל. הרי שהתבוננות על פרטי חייו מתחילתם עד עתה, זהו מה שמביא לידי מדרת הבטחון בה'. כשיבא לידי ההכרה שהשי"ת תמיד גומל עמו טובות עד אין סוף. וכשיודה להשי"ת על כל אותן טובות, בודאי יבטח בו באמת בלב שלם. יה"ר מלפני אבינו שבשמים שישים חלקנו עם הבוטחים בשמך באמת!